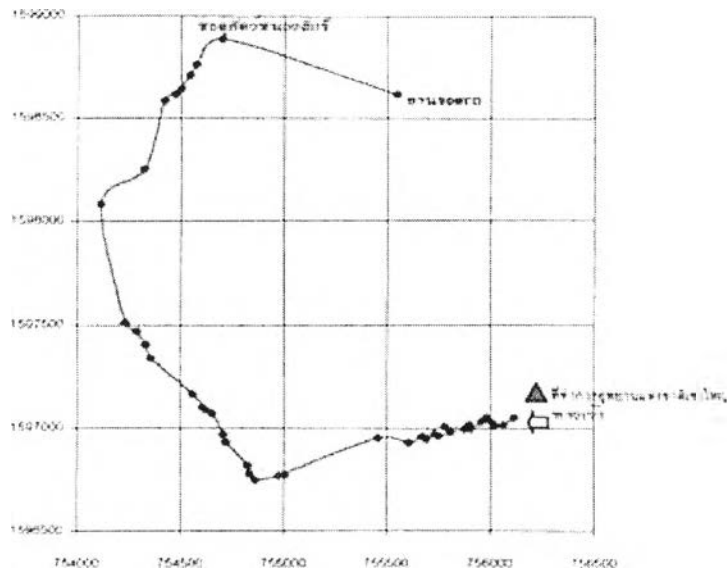

บทที่ 3

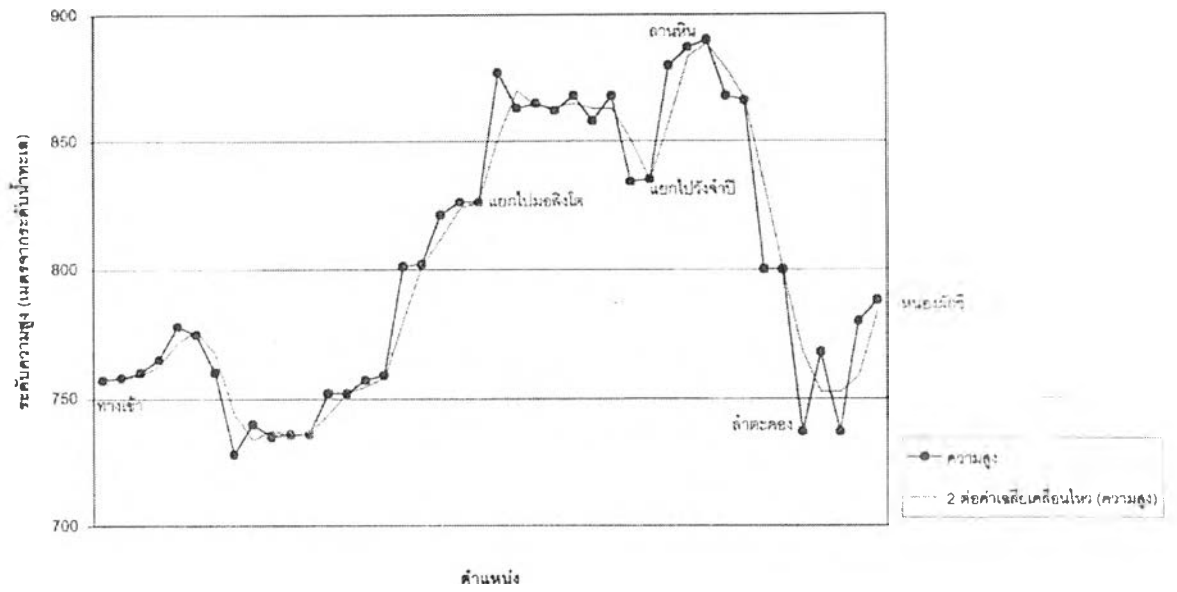
วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 พื้นที่ศึกษา

เส้นทางเดินป่าสำนักงานอุทยาน – หนองผักชี ระยะทาง 4.7 กิโลเมตร อยู่ในระหว่างพิกัด 47P 7754119 - 7756117 และ 1598889 - 1596754 UTM หรืออยู่ในพื้นที่ตั้งแต่บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จนถึงบริเวณหอดูดาวหนองผักชี (รูปที่ 4) ในพื้นที่ประกอบด้วย ป่าดิบแล้ง ป่ารุ่นที่สอง และทุ่งหญ้า โดยอยู่ที่ระดับความสูงเฉลี่ยระหว่าง 735 - 890 เมตรจากระดับน้ำทะเล (รูปที่ 5)

รูปที่ 4 พื้นที่ศึกษา เส้นทางเดินป่าสำนักงานอุทยาน – หนองผักชี

รูปที่ 5 ระดับความสูงของเส้นทางเดินป่าที่สำนักงานอุทยาน - หนองผักชี

3.2 ขั้นตอนการศึกษา

1. การสำรวจความหลากหลายชนิดของพรรณพืชและสัตว์ป่า

- 1.1 สำรวจพรรณพืชและสัตว์ป่าชนิดเด่นตลอดเส้นทางธรรมชาติ โดยการเดินสำรวจบันทึกชนิด ตำแหน่ง เวลาที่พบ และการเปลี่ยนแปลงลักษณะและพฤติกรรมในต่างฤดูกาล การสำรวจจะกระทำทุกเดือน เดือนละ 3 วัน
- 1.2 สัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางนี้ เกี่ยวกับทรัพยากรทางชีวภาพที่พบเห็นและเป็นที่น่าสนใจ
- 1.3 คัดเลือกพรรณพืชและสัตว์ป่าที่เป็นชนิดเด่น หรือหายาก หรือเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ศึกษา และสืบค้นข้อมูลด้านประวัติชีวิตของแต่ละชนิด
- 1.4 ประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชนิดพรรณพืช สัตว์ป่า ในข้อ 1.3 ตลอดจนจุดที่น่าสนใจอื่น ๆ บนเส้นทางเดินป่า เพื่อนำมาประกอบการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. ศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในเส้นทางเดินป่าสำนักงานอุทยาน – หนองผักชี โดยเก็บตัวอย่างทุกเดือน เดือนละ 3 วัน ดังนี้

- 2.1 เก็บข้อมูลจำนวน สถานภาพและกิจกรรมที่น่าสนใจ ของนักท่องเที่ยวที่เดินป่า บนเส้นทางเดินป่าสำนักงานอุทยาน – หนองผักชี
- 2.2 เก็บขยะบนเส้นทางเดินป่า ตลอดเส้นทางเดินก่อนที่จะมีกลุ่มนักท่องเที่ยวเข้าไปใช้เส้นทางในช่วงเวลาที่ศึกษาของแต่ละเดือน
- 2.3 เก็บขยะทั้งหมดที่เกิดขึ้นตลอดเส้นทางเดินป่าในวันที่ 3 หลังจากที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้เส้นทางแล้ว เพื่อเป็นตัวแทนของขยะทั้ง 3 วัน
- 2.4 นำขยะที่เก็บได้มานับจำนวน ชั่งน้ำหนัก และแยกประเภทของขยะ
- 2.5 เก็บข้อมูลผลกระทบทางด้านอื่น ๆ ที่สังเกตเห็นได้ เช่น การพังทลายของดินจากการเดินป่า การทำลายพันธุ์ไม้ของนักท่องเที่ยว การบุกรุกพื้นที่นอกเส้นทางเดิน , ระยะเวลาหลบหนีของสัตว์ป่า เมื่อสัตว์พบเห็นนักท่องเที่ยว
- 2.6 นำข้อมูลในข้อ 2.1 – 2.5 มาหาความสัมพันธ์ของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเดินป่า

3. จัดทำแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และจัดทำคู่มือสื่อความหมายธรรมชาติ ประกอบการเดินทาง
  - 3.1 นำข้อมูลในข้อ 1 และ 2 มาประเมินร่วมกับทฤษฎีและแนวคิดด้าน ความหลากหลายทางชีวภาพ นิเวศวิทยา ชีววิทยาอนุรักษ์ และ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อจัดทำแผนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
  - 3.2 จัดทำแผนที่และคู่มือสื่อความหมายธรรมชาติ ประกอบการเดินทางตลอดระยะทาง และจัดทำตารางที่สามารถพบเห็นพรรณไม้/สัตว์ป่าชนิดเด่น และน่าสนใจในช่วงเวลาต่าง ๆ ของการเดินทางเพื่อศึกษาธรรมชาติในเส้นทางนี้
  - 3.3 จัดอบรมเจ้าหน้าที่ หรือชาวบ้านเพื่อเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ให้คำแนะนำ และเป็นผู้นำทางในการเดินทาง

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการเดินสำรวจในรอบปี มาวิเคราะห์ ดังนี้

1. การสำรวจความหลากหลายชนิดของพรรณพืชและสัตว์ป่า

1.การสำรวจความหลากหลายชนิดของพรรณพืช

1.1 สำรวจความหลากหลายชนิดของพรรณพืช จากการเดินสำรวจ และคัดเลือกชนิดเด่นของพืช โดยพิจารณาจาก

1.1.1 ความสนใจของนักท่องเที่ยวจากข้อมูลในแบบสอบถาม

1.1.2 ความถี่ที่พบ

1.1.3 ความเด่นหรือความสวยงาม

1.1.4 ความเฉพาะเจาะจง ความแปลก

1.2 หาข้อมูลประวัติชีวิต ซึ่งลักษณะของพืชชนิดเด่น

จากข้อมูลประวัติชีวิตของพืชชนิดเด่น จะสามารถหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

1.3 ประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชนิดพันธุ์พืช

โดยเทียบอัตราส่วนของชนิดพันธุ์พืชที่พบ กับ จำนวนพันธุ์ไม้ที่พบในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

2. การสำรวจความหลากหลายชนิดของสัตว์ป่า

2.1 สำรวจความหลากหลายชนิดของสัตว์ป่า โดยบันทึก ชนิด จำนวน ตำแหน่ง และช่วงเวลา ที่พบเห็น เพื่อจะได้ทราบข้อมูลว่า

- แต่ละช่วงของเส้นทางสามารถพบเห็นสัตว์ชนิดใดได้บ้าง
- แต่ละเดือน มีโอกาสพบเห็นสัตว์ชนิดใดบ้าง

2.2 คัดเลือกสิ่งมีชีวิตชนิดเด่น หายาก และเป็นที่น่าสนใจ โดยพิจารณาจาก

2.2.1 ความสนใจของนักท่องเที่ยวจากข้อมูลในแบบสอบถาม

2.2.2 ความถี่ที่พบ

2.2.3 จำนวนที่พบ

2.2.4 ความเฉพาะเจาะจง

2.3 หาข้อมูลประวัติชีวิตของสัตว์ชนิดเด่น

จากข้อมูลประวัติชีวิตของสัตว์ชนิดเด่นจะสามารถหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน และรบกวนวงจรชีวิตของสัตว์ให้น้อยที่สุด

2.4 ประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชนิดพันธุ์สัตว์

โดยเทียบอัตราส่วนของชนิดสิ่งมีชีวิตที่พบกับจำนวนสิ่งมีชีวิตที่พบในอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่ โดยแยกประเภทเป็น นก และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

2. ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว

2.1 นำข้อมูลชนิด จำนวน และน้ำหนักของขยะในแต่ละเดือน เพื่อ

2.1.1 หาประเภทของขยะที่เกิดขึ้นในเส้นทางเดินป่าเพื่อทราบความรุนแรงของปัญหาขยะ ในสภาพปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2.1.2 หาช่วงเวลาที่ยยะสะสมอยู่ในป่า จากอัตราการย่อยสลายของขยะ แต่ละชนิด

2.2 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านอื่น ๆ

2.2.1 การพังทลายของดิน พบที่บริเวณใด

2.2.2 การทำลายพันธุ์ไม้ เช่น ไม้พื้นล่าง พืชยึดเกาะ ไม้หอมต่าง ๆ เกิดขึ้นบริเวณใด

2.2.3 การบุกรุกพื้นที่นอกเส้นทางเดินป่า พบที่บริเวณใด

2.2.4 ระยะเวลาหลบหนีของสัตว์ป่าชนิดที่พบ เพื่อประมาณระยะทางว่านักท่องเที่ยวควรจะ เข้าใกล้ได้ระยะใดจึงไม่เป็นการรบกวนสัตว์

2.3 ความสัมพันธ์ของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเดินป่า

2.3.1 หาความสัมพันธ์ของจำนวนและน้ำหนักของขยะ กับจำนวนนักท่องเที่ยว ในแต่ละเดือน ด้วยวิธี Regression Analysis โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ SPSS version 10.0

3. จัดทำแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3.1 จัดทำแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยนำข้อมูลความหลากหลายชนิดของพันธุ์พืช สัตว์ป่า และผลกระทบจากการท่องเที่ยวในเส้นทางเดินป่าที่ทำการใหญ่ – นหนองผักชี มาประเมินร่วมกับทฤษฎี ต่าง ๆ ดังนี้

3.1.1 ความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity)

3.1.2 นิเวศวิทยา (Ecology)

3.1.3 ชีววิทยาการอนุรักษ์ (Biological Conservation)

3.1.4 การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism Development)

- 3.2 จัดทำแผนที่และคู่มือสื่อความหมายธรรมชาติ ซึ่งระบุถึง
  - 3.2.1 แต่ละช่วงของเส้นทางสามารถพบเห็นสัตว์ชนิดใดได้บ้าง
  - 3.2.2 แต่ละเดือน มีโอกาสพบเห็นสัตว์ชนิดใด ที่บริเวณไหนได้บ้าง

- 3.3 จัดอบรมเจ้าหน้าที่นำทาง เพื่อเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ให้คำแนะนำ และเป็นผู้นำในการเดินป่า โดยจัดอบรม ที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ในวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2545 โดยมีประเด็นในการอบรม ดังนี้
  - 3.3.1 หลักการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
  - 3.3.2 ข้อเสนอแนะการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเส้นทางเดินป่าที่ทำการใหญ่ - นอนงผักชี